Valiokunnan mietintö UaVM 9/2026 vp─ HE 92/2026 vp

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 92/2026 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- apulaisosastopäällikkö Antti Vänskä, ulkoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi tehostetusta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian tasavallan välillä kesäkuussa 2024 allekirjoitetun sopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Kirgisian kanssa tehty tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Uusi sopimus korvaa osapuolten vuonna 1999 tekemän kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen ja laajentaa osapuolten välistä sopimusperustaa. Sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määrittelyt poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä muun muassa kaupan ja liiketoiminnan, talouskehityksen ja kestävän kehityksen sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aloilla. Sopimus sisältää myös Euroopan unionin ulkopolitiikan kannalta keskeisiä velvoitteita, muun muassa yleiset sitoumukset ihmisoikeuksista, demokratian periaatteista ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta, joukkotuhoaseiden leviämisen estämisestä ja terrorismin torjunnasta.

Valmis
5.0

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kirgisian välisen tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Kirgisian kanssa tehty tehostettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus kattaa laajan skaalan eri yhteistyösektoreita, ja sen odotetaan lisäävän EU:n ja Kirgisian välistä yhteistyötä sekä suhteiden vakautta ja ennustettavuutta. Uusi sopimus luo myös aiempaa kattavamman oikeudellisen kehyksen unionin ja Kirgisian välisille suhteille muuttuvassa toimintaympäristössä. Poliittisesta näkökulmasta kumppanuus- ja yhteistyösopimus on merkittävä askel kohti EU:n roolin vahvistamista Keski-Aasiassa.

Saadun selvityksen mukaan sopimuksella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Sopimuksen kauppaa koskevan osan odotetaan lisäävän sääntelyn läpinäkyvyyttä ja hyvän hallinnon periaatteita sekä tukevan toimintaympäristöä, mikä helpottaa EU:n yritysten taloudellista toimintaa maassa. Sopimuksen myötä yritysten oikeudellinen toimintavarmuus Kirgisiassa kasvaa, mitä voidaan yleisesti pitää kauppaa ja investointeja lisäävänä tekijänä sopimusosapuolten välillä. Kaupan osalta sopimus ei pidä sisällään etuuskohtelua eikä investointien suojaa.

Suomen ja Kirgisian välinen kauppa on suhteellisen vähäistä, minkä vuoksi sopimuksen merkitys Suomelle on ensi sijassa ulko- ja turvallisuuspoliittinen sekä Euroopan unionin Keski-Aasia-politiikkaan liittyvä.

Sopimuksella ei ole merkittäviä suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustetaan institutionaalinen kehys, joka koostuu yhteistyöneuvostosta, yhteistyökomiteasta ja parlamentaarisesta yhteistyökomiteasta ja teollis- ja tekijänoikeuksien alakomiteasta, ja sen nojalla voidaan perustaa alakomiteoita ja muita elimiä yhteistyöneuvoston avuksi. Näistä johtuvat tehtävät voidaan hoitaa noudattaen tavanomaista käytäntöä ja nykyisellä henkilöstöllä.

Ulkoasiainvaliokunta pitää tehostetun yhteistyö- ja kumppanuussopimuksen aikaansaamista Kirgisian kanssa myönteisenä ja tärkeänä asiana. On hyvä, että hallituksen esityksen kirjausten mukaisesti sopimuksessa osapuolet sitoutuvat yhteisiin periaatteisiin demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseksi. Sopimuksella arvioidaan olevan myönteistä merkitystä hyvän hallinnon, demokratian, kansalaisyhteiskunnan ja kansantalouden vahvistumiselle Kirgisiassa.

Samalla sopimus tarjoaa puitteet yhteistyön syventämiselle alueella, jolla myös muilla merkittävillä toimijoilla on poliittisia ja taloudellisia intressejä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 92/2026 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan.*
>
> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 92/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Helsingissä 25.9.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Tytti Tuppurainen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala